

Trumps ”Liberation Day”

Redan under presidentvalkampanjen lovade Trump att göra ”America great again” med hjälp av omfattande strafftullar. Han ansåg nämligen att USA hade behandlats orättvist i världshandeln.

För en månad sedan började Trump lite trevande med tullar på vissa varor från Kanada, Mexiko och Kina, men onsdagen den 2 april proklamerade han Befrielsedagen och meddelade att nu var det dags införa tullar som skulle drabba i stort sett alla stater som har handelsförbindelser med USA. Och så blev det och omfattningen blev ännu större än vad det flesta olyckskorparna förutspått och – vilket tyder på att man inte har koll på saker och ting – skulle det visa sig även sådana som inte hade några handelsförbindelser med USA drabbades av strafftullar!

Att Trumps strafftullar kommer att innebära påfrestningar för ekonomin i världsmåttstock är uppenbart, inklusive USA, men hur det kommer att sluta är svårt att veta i dagsläget – det beror bl a på hur långt och hårt Trump är beredd att driva sitt tullvågspel. Det beror också på hur omvärlden reagerar m m.

Att Trump skulle kunna ”göra Amerika stort igen” med tullar är inte särskilt sannolikt – resultatet kan mycket väl bli att USA blir den största förloraren och att Kina, som Trump utnämnt till USA:s huvudmotståndare, blir den stora vinnaren.

Nedan återges fyra artiklar som diskuterar olika aspekter av Trumps tullkrig.

Martin F

Innehåll

Trumps nya giv: Mer imperialism än protektionism.....	1
”Liberation Day” förebådar nya vindar i världsekonomin.....	4
Trumps politik ”Makes China Great again”?	8
Trumps tullpolitik kommer att leda till stagflation	10
Lästips	13

Trumps nya giv: Mer imperialism än protektionism

Martine Orange, *Mediapart*, 3 april 2025

USA:s nya tullavgifter, som tillkännagavs den 2 april, drabbar alla länder mycket hårdare än vad man trott. Denna politik har inget att göra med protektionism, utan är ett uttryck för imperialism: andra länder tvingas förhandla om priset för och tyngden i sina bojor till USA.

Det kunde inte vara annat än storslaget. För denna ”*Liberation Day*” eller ”Första dagen av Amerikas återkomst” hade Donald Trump omsorgsfullt iscensatt ett av de stora ögonblicken i sin nya mandatperiod.

Inför en samling industrifolk, super-rika och arbetare avlossade han, som utlovats i veckor, vad han kallat sitt magiska vapen, det som ska bli lösningen på allt: tullavgifter.

Samtliga länder i världen drabbas av en tullavgift på minst 10 procent. Men ett sextiotal utsätts för specialbehandling. Först och främst Kina som tilldelas en ny tullavgift på 34 procent, förutom de redan existerande på 20 procent. Länder som gäller för att vara USA:s vänner, som Vietnam eller Taiwan, får tullavgifter på 46 respektive 32 procent. Från den 5 april drabbas EU-ländernas export av ytterligare tullar på 20 procent. Varor med ursprung i Liechtenstein – med en dittills okänd handelsmässig betydelse – beskattas nu med upp till 37 procent. Och andra lika bisarra exempel är talrika.

Efter presentationen av denna surrealistiska lista anstränger sig bedömare och ekonomer för att förstå vilka regler som ligger bakom Trump-administrationens beslut. Och än så länge är bedömningen ganska enkel: det finns inga.

Allt har räknats ihop med fuktade pekfingrar: vanliga tullavgifter har lagts till specifika avgifter till skydd för vissa sektorer och vissa produkter, plus specifika skatter som på transporter och till och med en mervärdeskatt, som Trump-administrationen hädanefter klassificerar som en tullbarriär, trots att den gäller alla sorters varor. Vilket utmynnar i de mest fantasifulla avgifter för varje land.

Enligt Donald Trump finns det ingen vilja till maktspråk, repressalier eller attack bakom besluten. Med sedvanlig offermentalitet, numera välbekant, skulle det bara handla om att återställa saker och ting till sin normala ordning, efter årtionden av ”stöld och plundring”. ”I åratal har hårt arbetande amerikaner blivit överkörda, medan andra nationer blivit rika och mäktiga, ofta på vår bekostnad. Nu är det vår tur att blomstra”, förkunnade han.

Även om tullavgifterna i mångt och mycket hade varit förberedda och i en del fall, som i Kanadas och Mexikos fall, redan införts så fick tillkännagivandet från USA-presidenten finansvärlden att stelna till: alla hade trott att Donald Trump, utan att helt slå till reträtt, ändå skulle mildra sin hållning. ”Det är nära det värsta scenario som marknaderna föreställt sig”, sade således Ajay Rajadhyaksha, forskningschef på banken Barclays, till *Financial Times*.

Den 3 april spred sig kursfallet runt om på världens alla börser, den ena efter den andra inkasserade slaget. De mest drabbade var de grupper som tjänat mest på de senaste decenniernas utlokaliseringar, som Nike, Adidas och Puma. Och nu fruktar alla att det hela ska sprida sig.

Snarare imperialism än protektionism

I veckor har olika studier presenterat det ena mer katastrofartade scenariot efter det andra. Inte ens Donald Trump själv har uteslutit ”en del störningar” under någon tid. Alla talar om att inflationen ska skjuta fart igen, ekonomin stanna av först i USA och sedan runt om i världen, rent av en recession.

Många jämför med USA:s ödesdigra isolationism på 1930-talet och varnar för en återgång till protektionism och ett omfattande handelskrig som kan skada världsekonomin.

Lyssnar man på vad USA:s president och hans rådgivare förkunnar handlar det inte alls om protektionism, utan snarare om en okontrollerad imperialism. Donald Trump och kretsen kring honom hävdar att ”det är ett privilegium att ha tillgång till den amerikanska marknaden” och att andra länder nu ska få betala för denna ”enorma rättighet”.

Och USA har allt annat än lust att stänga sina gränser i ett läge då hela budgetpolitiken bygger på tullavgifterna: det är de som ska betala för de skattesänkningar de allra rikaste blivit lovade och bidra till att reducera USA:s enorma utlandsskuld. Enligt vad en rådgivare i Vita huset lät undslippa sig den 2 april räknar presidenten med minst 6 000 miljarder dollar i tullinkomster det närmaste decenniet.

Det är bara en första uppskattning. För de tullavgifter som tillkännagavs den 2 april är för USA-administrationen bara en första utgångspunkt för förhandlingar. Som Donald Trump antydde i sitt tal kan de komma ”att bli högre eller lägre” beroende på de bilaterala diskussioner USA vill inleda.

Marknaderna kommer att lugna sig, sade Mike Johnson, den republikanske talmannen i representanthuset, när utländska representanter ”sätter sig vid förhandlingsbordet” och sänker sina tullar på import från USA.

Förhandla om priset och tyngden på bojorna

För att tala med Italiens president Sergio Mattarella försöker Donald Trump göra oss till ”lyckliga vasaller”. Han förväntar sig att varje land bestämmer sin plats i USA-imperiet, svär trohet och anger de ekonomiska och politiska eftergifter man är redo till. Med andra ord, förhandla med suveränen USA om priset och tyngden på bojorna.

Några regeringar har redan inlett sådana diskussioner och till och med vidtagit åtgärder redan före tillkännagivandena. Exempelvis har Israel meddelat att man häver tullarna på all import från USA. Argentina under Javier Milei har inlett förhandlingar med Trump-administrationen om att upprätta ”balans” i handeln mellan de båda länderna. Vietnams regering har sänkt tullarna på viss import från USA. Storbritannien säger sig redo till ”lojala diskussioner” med Trump-administrationen om förmånlig behandling.

Även inom EU hörs sådana stämningar. Slovakien har redan börjat skicka trevare till Washington. Italiens premiärminister Giorgia Meloni funderar för sin del över hur hon ska behålla de särskilda band hon knutit med USA:s president, Elon Musk och kretsen kring dem. Irland känner sig stå i skottlinjen för Trump och försöker hitta sätt att skydda sig.

Risk för ändlös upptrappning

”Efter *Liberation Day* kommer Vedergällningens dag”, förutspår Luca Paolino, chefsstrateg vid banken Pictet. Och i samma veva som USA:s åtgärder tillkännagavs meddelade Kinas regering att man tänker komma med en hård replik. Fler kan vara frestade att följa det exemplet.

Trump-administrationen har meddelat att varje motåtgärd kommer att leda till ytterligare sanktioner. Men även om presidenten spelar högt har han kanske inte lika starka kort som han tror: USA är inte längre den totalt hegemoniska makt man var på 1980- och 1990-talet. Man svarar inte för mer än 10 procent av världshandeln i en alltmer multi-polär värld.

Talet om motåtgärder får en del ekonomer att befara ett internationellt handelskrig. ”Det finns inte längre några regler för världshandeln. Den regelbaserade ordningen är borta”, suckar de.

I själva verket är det länge sedan de internationella handelsreglerna upphörde. De fem senaste åren har tullarna ökat med mer än 40 procent lite varstans. Och vad Världshandelsorganisationen, WTO, beträffar har den varit hjärndöd i över tio år. Förhandlingarna i Doha avsedda att påbörja en ny runda av frihandel har aldrig kommit någon vart.

Drömmen om frihandel

WTO har aldrig återhämtat sig efter de katastrofala villkor som sattes när Kina 2001 blev medlem. Öppnandet av alla marknader, utan restriktioner, ledde till vild konkurrens mellan olika länder, utan hänsyn till skillnader i löner, sociala och miljömässigt, allt i namn av frihandelns fördelar, och har lett till en social och politisk omvälvning utan motstycke i Väst. Trumpismen och uppsvinget för högerpopulismen i Europa och på andra håll får näring av denna strukturomvandling.

”Konsekvenserna av globaliseringen har underskattats. Vi har inte velat inse den sociala och politiska förödelse, i synnerhet för medelklassen, som den inneburit i industriländerna”, sade nyligen den amerikanske statsvetaren Francis Fukuyama. Mannen som gjorde sig ett namn [efter Berlinmurens fall] med talet om *Historiens slut* är en av få att inse att han tog fel.

De senaste veckorna har refrängen snarast varit att höja fördelarna med frihandel till skyarna och prisa en globalisering som åt alla lycka bär. Men allt detta hur ju bara åstadkommit en koncentration av rikedomar till några få händer och en ökning av ojämlikheten utan motstycke i historien. Och konkurrensen har inte hindrat upprättandet av internationella monopol och oligopol, som idag präglar all mänsklig aktivitet.

Bakslag väntar Donald Trump

När Donald Trump lanserade sitt projekt med ”ömsesidiga tullar” visste han att det svarade mot en folklig vrede i USA utan andra möjligheter till utlopp. Men, förutom att svara mot stämningarna bland folket, tror han verkligen att hans åtgärder har minsta möjlighet till framgång?

Hans tal om att åter-industrialisera USA har små utsikter att lyckas. All industripolitik sker på lång sikt och kräver strategisk vision, uthållighet, lugn och tålmod. Dvs motsatsen till Donald Trumps impulsiva och oklara beslut.

Vilka företagare kan vara redo att investera i det kaos som präglar USA idag? Där inget är stabilt eller går att förutse, ens de närmaste veckorna. Vem vågar ge sig ut i en terräng där regeringen lägger sig i allt, fattar godtyckliga beslut med metoder värdiga en senator McCarthy, kontrollerar företagens sociala och miljömässiga insatser, blandar sig in överallt för att tvinga igenom ett avståndstagande från allt som handlar om jämställdhet eller respekt för mångfalden? Vem kan hysa förtroende för Donald Trumps regering?

Utan att tveka ropar nu de ivriga försvararna av ohämmad frihandel om vad många förutser: ett troligt bakslag för Donald Trumps handels- och ekonomiska politik. Fast beslutna att allt ska vara som förut stämmer de upp en sliten refräng: tullar är skadligt.

Det finns emellertid lägen då tullskydd är nödvändigt. Sydkorea skulle aldrig ha kunnat lyfta ekonomiskt om man ända från början hållit öppet för alla vindar. På samma sätt är det nödvändigt för utveckling av viss teknologi, vissa näringar, att skydda dem den tid som krävs för att göra dem flygfärdiga. Ta bara exemplet med industrin med solpaneler. Europa har i senaste laget insett priset för en totalt okontrollerad konkurrens med Kina.

Värnandet om miljön och kampen mot klimatuppvärmningen tillhör samma process: koldioxidskatten är inget annat än en tullbarriär för att uppmuntra företag att flytta tillbaka produktionen. Detta är bara några enstaka exempel. Och alla de frågorna är uppe på bordet sedan länge.

På grund av faran med och det irrationella i den tullpolitik Donald Trump bedriver hörs åter refrängen om det välgörande med frihandel. Det går emellertid inte att komma undan en sanning: den är en av orsakerna till den imperialism president Trump gör sig till ett redskap för.

”Liberation Day” förebådar nya vindar i världsekonomin.

Och då är det inte säkert att USA står som vinnare

Romarc Godin, *Mediapart*, 3 april 2025

De tullar som Donald Trump tillkännagav den 2 april tvingar till en ekonomisk nyordning internationellt där det inte är säkert att USA är vinnarna. Både Kina och EU har anledning att tänka om när det gäller världshandeln.

1974 utlöste ekonomen Arthur Laffer den stora nyliberala kontrarevolutionen genom att på en servett på en restaurang teckna den omtalade ”kurva” som sades visa att skattehöjningar kunde leda till minskade skatteintäkter totalt. Det var detta hastverk och approximativa schema som skattepolitiken kom att bygga på mellan 1980 och 2010. Världen omorganiserades utifrån gottköpsmatematik.

Samma tillyxade metodik verkar ha varit rådande när Vita huset den 2 april tillkännagav ett svep av tullhöjningar. Den ena mer absurd än den andra: en del av USA:s fiender blir bättre behandlade än trogna allierade. Iran och Afghanistan drabbas minst (tioprocentiga tullar) medan Israel, Washingtons militära bundsförvant, drabbas av ökade exportkostnader på upp till 17 procent.

Mycket fattiga länder, som bara står för en ytterst obetydlig del av USA:s handelsunderskott, som Madagaskar, blir hårt drabbades. Varor från det landet kommer att taxeras med 47 procent medan handelsunderskottet till det landet i fjol bara uppgick till 680 miljoner dollar, dvs 0,06 procent av USA:s handelsunderskott. Madagaskars BNP per invånare är bara 2,2 procent av USA:s.

Vita huset verkar ha ägnat sig åt kalkyler på köksbordsnivå för att slå hårdare mot länder med överskott gentemot USA oavsett landets storlek eller utvecklingsnivå. Det förefaller hur enkelspårigt som helst och utan allt rim och reson, förutom att bekräfta Donald Trumps merkantilistiska logik som går att sammanfatta med det gamla pre-kapitalistiska visdomsordet: underskott är dåligt, överskott är bra.

Ologisk logik

Med den logiken finns varken allierade eller politiska fiender, bara ”vinnare”. En vecka efter att USA:s utrikesminister Marco Rubio varit i Georgetown, huvudstad i Guyana, för att försäkra detta lilla land om USA:s villkorslösa stöd gentemot invasionshotet från Venezuela, införde Donald Trump 38-procentiga avgifter på varor från Guyana mot 15 procent på venezolanska.

Även länder med handelsunderskott mot USA – som Brasilien, Storbritannien, Singapore och Australien – utsätts för den lägsta tullavgiften på 10 procent, det finns ju alltid goda skäl att öka överskottet. Och andra länder är, av princip, fientligt inställda, enligt denna logik.

Den sortens politik kommer förstås att leda till ekonomiska och politiska förändringar. 2023 var USA största importör i världen med 13,3 av all import. De mest drabbade länderna och zonerna kommer antagligen att försöka kompensera de eventuella negativa effekterna av tullar på sin export.

En omstrukturering som blir komplex och beroende av en rad kriterier. I motsats till vad som kan höras i panikartade reaktioner på åtgärderna kommer USA inte att sluta importera varor från omvärlden. Allt hänger på det yttre och inre konkurrensläget och situationen för företagen i berörda länder.

Vad blir konsekvenserna för importen?

Låt oss ta några exempel. Inom bilindustrin kan det se ut som tillverkarna i USA gynnas gentemot sina europeiska och kinesiska konkurrenter (med tullar på 25 procent respektive 34 procent). Men de amerikanska tillverkarna tvingas också importera delar till höga priser för leveranskedjorna är mycket vidsträckta och uppsplittrade. USA:s handelskammare säger att 56 procent av importen i landet handlar om råvaror, komponenter och delar av utrustning. Förutom att samma komponent emellanåt passera gränser flera gånger och därmed lika många gånger bli föremål för tullbehandling.

Med andra ord, för att tillverka måste man importera. Och ibland är leverantörernas val begränsat, vilket köksbordsmatematiken i Vita huset inte tagit hänsyn till.

Bilar tillverkade i USA kommer också att bli dyrare. Automatiskt kommer skillnaden då att minska, särskilt som det blir frestande för lokala tillverkare att i skydd av tullarna höja priset för att säkra sina marginaler.

Efter ett tag kommer prisskillnaden mellan lokalt tillverkade varor och importerade att vara mindre än olika tullavgifter låter påskina. Särskilt som konkurrensnivån redan från början är olika. Kinesiska tillverkare har nu ändå en viss marginal för att inkludera dessa tullar i sina försäljningspriser.

Produktionskedjorna kommer sannolikt att ändras men en stor del av de varor som säljs i USA tillverkas inte där och inte ens med tullarna kommer det att bli vare sig lönsamt eller möjligt att tillverka allt på amerikanskt territorium. Skillnaderna i tullar kommer sannolikt att spela en roll i omorganiseringen av logistiken, liksom när det gäller produkter av låg kvalitet, som idag nästan inte alls tillverkas i USA.

Det är tveksamt om en t-shirt ”made in USA” kommer att sälja bättre än dem som produceras utomlands. Däremot är det möjligt att USA förser sig i de länder som blivit mer skonsamt behandlade av tullar. Till exempel kan en del av produktionen i Kampuchea, drabbad av 47-procentiga tullar, överföras till Tunisien (28 procent). Men allt detta är osäkert för enligt Donald Trumps logik kommer tullarna omedelbart att höjas avsevärt om textilindustrin i Tunisien skulle bli för framgångsrik. Det är en del av denna omstrukturering: USA är inte längre en partner det går att lita på. Där har man som mål att vara ensam vinnare på hela affären.

Uppnå eftergifter?

Det är inom detta komplexa ramverk som förändringen av världshandeln kommer att utspela sig. Alla länder har förstås inte möjlighet att välja hur man ska reagera. För en del, ekonomiskt svaga och politiskt närstående Washington eller mycket beroende av USA, består första etappen i att förhandla med Donald Trump om sänkta tullar för att skydda tillväxten och förhoppningsvis hamna bland de relativa vinnarna på denna omstrukturering. De förhandlingarna innebär emellertid politiska och ekonomiska eftergifter och allt annat än obetydliga risker.

Ett land som följer den politiken är Argentina. Även om man tilldelats den lägsta tullen på 10 procent behöver det land som leds av libertarianen Javier Milei Washingtons stöd för att få pengar av Internationella valutafonden (IMF) och USA för att stabilisera sin valuta. Javier Milei är som bekant en anhängare till Donald Trump. Argentinas utrikesminister Gerardo

Wertheim befinner sig för tillfället i Washington och enligt argentinska tidningar siktar han på att liera sitt land med USA i FN och när det gäller latinamerikanska frågor.

Ett annat land i samma position är Indien, med världens högsta tillväxt, som för närvarande förhandlar om ett bilateralt frihandelsavtal med USA. New Delhi har bland de högsta tullarna i världen av de stora ekonomierna. Narendra Modis regering, som heller inte döljer ett slag ideologisk sympati med Donald Trump, hoppas kunna sänka de 27-procentiga tullar som meddelats, genom att öppna sin marknad för amerikanska investerare.

Men det blir inte lätt för regeringen Modi. Politiker och näringsliv är mycket nöjda med sitt skydd, framför allt inom finanssektorn. Man har därför att välja mellan det och tillgång till ett billigare pris till USA-marknaden, största kund och målet för 20 procent av landets export. Men det kan också bli en politisk kostnad för ett Indien som då blir tvunget att ansluta sig till det läger som är fientligt till Kina, i ett läge när relationerna mellan de båda länderna är på väg att förbättras.

USA kan således komma att kräva möjligheter att få tillgång till den inre marknaden i berörda länder, och politiska eftergifter. Återstår att se om de villkoren blir acceptabla för mycket fattiga länder och där man vet att protektionismen är en förutsättning för att utvecklas, eller för länder som är ekonomiskt beroende av rivaler till USA, framför allt Kina.

Frågan blir aktuell bland annat för länderna i Sydostasien, som drabbats mycket hårt av Trumps ”ömsesidiga” tullar. Endast Singapore, Wall Streets omhuldade finansiella hub, undgår de ömsesidiga tullarna. De övriga länderna i regionen utsätts för tryck, i synnerhet de som, i likhet med Vietnam, hade satsat på ”*friendshoring*”, dvs att flytta industrier från Kina till länder politiskt närmare USA.

Många länder i Sydostasien är ekonomiskt starkt beroende av Kina, inte minst för importen. Trettio procent av Vietnams import och 29 procent av Indonesiens härrör från Kina. Kan de länderna gå med på att övergå till import från USA, både dyrare och mindre tillgänglig? Kan de, när de fortfarande befinner sig i en utvecklingsfas, öppna sina marknader åt grupper från andra sidan Stilla havet och då driva bort de kinesiska företag som redan etablerat sig? I så fall skulle en stor del av deras ekonomiska aktivitet vara i fara.

De länderna har för övrigt ofta gått in för en politik av balans mellan Kina och USA, som inte längre skulle vara möjlig på grund av trycket från Washington. Under sin turné i regionen nyligen manade USA:s försvarsminister Pete Hegseth till ett stärkande av ”avskräckningen” gentemot Beijing genom att förbättra militär kapacitet, bl a i Filippinerna och Japan. Priset för sänkta tullar från USA:s sida kan därmed bli högt för länder som tvärtemot kan ha intresse av att stärka banden till Beijing.

Kina i centrum för omstruktureringen

Detta för oss till det centrala inslaget i denna omstrukturering: Kina. Det landet, hårt drabbat av Donald Trumps politik med 54-procents tullar, hade redan tidigare förstått att det gällde att göra sig oberoende av USA-marknaden. Handelskriget med Kina startade inte den 2 april, utan 2018, under Donald Trumps första mandatperiod, och fortsatte sedan under Joe Biden. USA:s andel av kinesisk export har sjunkit från 18 procent 2017 till 12,8 procent 2023.

Givetvis är slaget än hårdare denna gång. Men frågan handlar inte så mycket om ”repressalier”, som knappast skulle medföra någon förändring av Washingtons politik, än om en omorganisering av Kinas politik för att lindra chocken. Givetvis kan vissa sektorer drabbas hårt men Trumps politik kan också bli en öppning för Beijing, som inlett en strukturell omvandling av sin ekonomi mot satsning på hushållens konsumtion.

Den kinesiska regimen hade i månader förutsett värsta sortens scenario. Åtgärder för att backa upp tillväxten har hittills varit blygsamma, men befolkningen hade förberetts på en kraftig replik riktad mot hushållens efterfrågan redan i mars. Donald Trumps beslut måste oundvikligen de närmaste veckorna leda till kraftiga åtgärder till stöd för den inhemska marknaden i syfte att kompensera chocken på exportsidan.

Även om en sådan förändring är komplicerad, i mer än ett avseende, ger den kineserna en fördel. Beijing kan framställa sig i besittning av en inhemsk marknad med enastående möjligheter för utländska investerare till reducerat entrépris. Kina kan därmed bli den idealiska marknaden för att kompensera de förluster som kommer att drabba länderna i Sydostasien på den amerikanska. I gengäld kan de länderna dra nytta av kinesiska investeringar i lågkvalitativ industri för att förstärka den sektorn.

Den inriktningen kommer förstås att åtföljas av krav på politiska eftergifter, bl a när det gäller Taiwan. Men Xi Jinping kommer inte att ha några svårigheter att peka på det osäkra i fortsatt samarbete med Washington. Misslyckandet för strategin med ”*friendshoring*” kan inte annat än stärka Kinas position.

Inte minst Vietnam har anledning att vara besviket. Den 31 mars tillkännagav man sänkta tullar på flytande naturgas, bilar och jordbruksprodukter – allt för att blidka Donald Trump. Tô Lôm, ledare för det vietnamesiska kommunistpartiet, uppmanade samma dag, vid ett möte med USA:s ambassadör, den egna regeringen att öka inköpen av amerikanska varor. Förgäves.

De närmaste veckorna kommer en rad förhandlingar att äga rum mellan de länderna, Kina och USA. Vietnams premiärminister Ho Duc Phoc har redan åkt till New York. Politiskt står Vietnam knappast nära Kina, en hållning man delar med många länder i regionen. Man är sannolikt beredd att gå långt för att uppnå eftergifter från USA:s sida. Men om Washington fortsätter att behandla dessa länder illa har de inget annat val än att vända sig till Beijing.

Och det vet Kina om. Enligt Hongkong-tidningen *South China Morning Post* kommer Xi Jinping i mitten av april att göra en turné i Sydostasien med bl a Hanoi, Kuala Lumpur och Phnom Penh på programmet. Och när Kinas ledare reser runt personligen betyder det att frågan har nationella dimensioner. Med säkerhet handlar det om att försöka stärka de ekonomiska banden med de länder som drabbats av Donald Trumps politik, men också att diskutera det politiska priset.

Vita husets grundläggande kalkyler har nu också blivit ett hot mot den ”första försvarsridån” i Stilla havet, som sträcker sig från Indonesien till Japan, samtidigt som Kina stärker sitt inflytande där. För till och med de mest utvecklade länderna i Asien, som redan har nära ekonomiska band till Kina, kan frestas att närma sig Beijing ytterligare. Den 30 mars hade Kina, Sydkorea och Japan tri-lateral ekonomiska diskussioner för första gången på sex år. Och de tre länderna kom överens om att de måste stärka sina ekonomiska relationer.

Om Kina lyckas ändra balansen i sin ekonomi kan det framstå som ett alternativ när USA-marknaden stängs för hela Asien, dvs för den mest dynamiska delen av kapitalismen för närvarande. Men Kina kan också framstå som en motor för utvecklingen för de ekonomiskt svagaste länderna. Det hårda slaget mot länder som Sri Lanka (tullar på 44 procent), Madagaskar eller Sydafrika (31 procent) men också ett stort antal länder i Afrika som Nigeria, Demokratiska Republiken Kongo, Tchad, Namibia, Malawi kan bara uppmuntra dem att närma sig Kina. Särskilt efter det första slag som stopp för finansieringen av USAID redan inneburit.

EU inför avgörande

Återstår frågan om Europa. EU drabbas av tullar på 20 procent av Trump-administrationen. EU är världens största handelsmakt, men tillväxten är dålig och enigheten mellan medlemsländerna mer formell än reell. En del länder, som Irland, Tyskland och Italien, är kraftigt beroende av exporten till USA – över hälften av exporten för det förstnämnda landet och närmare en fjärde del för de båda senare. Andra länder, som Frankrike, är mindre utsatta med bara 13 procent av exporten till USA.

Men till dessa skillnader kommer politiska skillnader. Italien under Giorgia Meloni försöker vinna Donald Trumps gunst och är redo till förhandlingar. Tyskland intar en hård hållning och talar om repressalier med hänvisning till att Washington skulle bli lidande på att tappa europeiska marknader.

Bryssel, som sköter de tjugosju medlemsländernas handelspolitik, måste navigera mellan divergerande inställningar. Den 3 april sade EU-kommissionens ordförande Ursula von der Leyen, under ett besök i Uzbekistan, sig vara redo till förhandlingar samtidigt som hon också talade om ”ett paket av motåtgärder”. Återstår att se omfattningen av dem och hur medlemsstaterna kommer att reagera.

EU är en indirekt måltavla i Donald Trumps politik gentemot Kina. Tullarna syftar till att uppnå en splittring av Europa. Exempelvis tycks Storbritannien, som bara drabbas av tioprocentiga tullar, ha kompenserats för Brexit. Men den sortens politik är riskabel. I Kanada har Trumps politik lett till ökade nationella stämningar och motstånd mot alla former av eftergifter gentemot USA. Så till den grad att det konservativa partiet, betraktat som alltför nära Donald Trump, tappat sitt försprång i opinionsmätningarna inför det kommande parlamentsvalet.

EU måste nu ställa sig frågan om var man hör hemma i världshandeln och den omstruktureringsring som väntar. De nya villkoren på USA-marknaden utgör en utmaning för den europeiska ekonomiska modellen, som länge byggt på konkurrenskraft utåt och export.

Vill man fortsätta att vara en exportmakt? EU får bestämma sig för vad man vill sälja till omvärlden och med vilka tillgångar. Ska man satsa på den inre efterfrågan? Och då handlar det om hur nya alternativ ska finansieras. I likhet med vad som gäller Kina är inget svar helt tillfredsställande. Och det kommer inte som någon överraskning. För Trumps handelskrig är inte orsaken till kapitalismens kris, utan ett av symptomen. Den internationella oredan beror också på att källorna till tillväxt är uttömda.

Trumps politik ”Makes China Great again”?

The Economist, 3 april 2025

Medan Donald Trump avlossar en salva med tullar och hans administration skärper tonen om sina militära allianser i Asien vore det rimligt att tänka sig att oron skulle vara stor i det land som USA ser som sin huvudmotståndare. Men våra medarbetare i Beijing ger en helt annan bild. MAGA (*Make America Great Again*) ökar pressen på Kinas ledare att korrigera sina värsta ekonomiska misstag. Det öppnar också för att rita om den geopolitiska kartan i Asien i Kinas favör.

Kina blev ytterst omilt behandlat i Trumps domderande i Rose Garden. Räknar man samman den nya tullavgiften på 34 procent och redan existerande avgifter stiger summan till 65 procent – och ytterligare något om man också inkluderar hävandet av undantagen för små förpackningar.

Med tanke på att exporten fortfarande utgör 20 procent av BNP, lika mycket som 2017, kommer det att svida för Kina. Taktiken med att styra om landets tillverkningskedjor via länder som Vietnam för att kringgå tullarna kommer att fungera sämre nu när USA upprättar barriärer runt om på jorden.

Handelskriget kommer i ett läge då Kina fortfarande brottas med deflation, fall på fastighetsmarknaden och usel utveckling befolkningsmässigt. De fem senaste åren har kommunistpartiet struntat i svag konsumtion och satsat på en oklok statlig politik som hämmat den privata sektorn. Kina har exporterat sin överkapacitet, översvämmat världen med varor och uppmuntrat en högljudd chauvinism som oroar USA:s allierade i både Asien och Europa.

Trots detta går Kina in i den nya epoken av MAGA starkare än under Trumps första mandatperiod. President Xi Jinping har länge hävdat att USA är för polariserat och slitet för att upprätthålla sin globala roll. En av hans paroller varnar för ”stora förändringar utan motstycke på ett sekel”. Hans paranoida nationalism kunde likna dystopiska överdrifter. Men nu när Trump ägnar sig åt så mycket lättsinnigt självskadebeteende och allmän destruktion verkar Xis uttalande snarast före sin tid.

Xi har förberett sig på dagens kaotiska värld ända sedan han 2012 tog över som Kinas ledare. Han har manat sitt land till ekonomisk och teknologisk självtillit. Kina har minskat sin sårbarhet för amerikanska strygrepp, som sanktioner och exportkontroll. Även om landets banker fortfarande behöver tillgång till dollar sker de flesta internationella betalningar nu i yuan.

Kinas egen ekonomi har okända tillgångar. Konkurrens och satsning på teknologi innebär att dess industriföretag numera smular sönder västliga rivaler i allt från elbilar till ”ekonomi på låg höjd”, dvs drönare och flygande taxi. Ur Kinas perspektiv kommer Trumps tullar att tvinga Detroit tillbaka till samma långsamma förtvinande som på 1970-talet, precis som hans korståg mot universiteten kommer att drabba innovativt tänkande.

Fyra år efter att bubblan sprack är fastighetsmarknaden till sist inte längre en lika stor bromskloss på tillväxten. I en del städer, bl a Shanghai och Nanjing, har priserna till och med börjat stiga. Partiet har sent omsider vidtagit åtgärder för att öka konsumtionen. Lokala förvaltningar kan re-finansiera sig med 6 biljoner yuan (830 miljarder dollar) över tre år och ytterligare 4,4 biljoner ”special-obligationer” i år. En del extra medel kommer att gå till hushållen.

För att fullt ut kunna utnyttja de ekonomiska möjligheterna måste partiet upphöra med att förfölja den privata sektorn. Även Kinas leninistiska självhärskare inser att det gick för långt när man 2021 började klämma åt företagare. Även om budskapet ännu inte riktigt gått hem hos en del nitiska byråkrater hyllade Li Qiang, Xi Jinpings närmaste man, i ett tal den 23 mars ”drakarna” i Hangzhou, Kinas huvudstad vad gäller innovationer.

Konsumtionen behöver också mer stimulans och det behövs mer beslutsamhet för att stabilisera fastighetsmarknaden, som fortfarande är en börda för förtroendet bland hushållen. Extra konsumtion skulle gynna Kinas internationella relationer också genom att bidra till att suga upp överskottskapacitet. Medan USA bygger murar får Kina möjlighet att omskapa handelsrelationerna runt om i världen genom att erbjuda samarbetspartners möjligheter till investeringar i tillverkning i stället för att översvämma dem med export.

De ekonomiska möjligheterna går jämsides med geopolitiska. USA:s Kinapolitik är oroväckande grumlig. Hökar i administrationen betonar att USA genom att vända sig bort från Europa frigör resurser för att hålla tillbaka Kina. Samtidigt beundrar Trump Xi och har skickat en anhängare, senator Steve Daines, till Beijing för en trevare om en uppgörelse.

Under sin första mandatperiod slöt Trump ett handelsavtal med Kina; nu försöker han hitta en uppgörelse om TikTok.

Kina anser att MAGA-retoriken om en ”omvänd Kissinger”, dvs en uppgörelse mellan USA och Ryssland för att skilja Ryssland och Kina åt, är enfaldig. Och Trumps protektionism, kränkningar av allierade och likgiltighet för mänskliga rättigheter innebär ett avståndstagande från amerikanska värderingar: den fria världens ledfyrt verkar nu både nyckfull och farlig. Xi har inga avsikter att fylla det vakuum som USA lämnar efter sig, men han har möjligheter att öka Kinas inflytande, framför allt i det Globala Syd. Om Kina, förutom att sprida ren teknologi, också blir djärvare när det gäller att minska utsläppen hemmavid, kan det också ta ledningen i klimatfrågan.

Trump's nedlåtande inställning till Nato och Ukraina har tårt på tilltron till hans engagemang för sina allierade i Asien och vilja att försvara Taiwan. Om USA tillverkar fler halvledare minskar incitamentet att försvara Taiwan. En skänk från ovan för Xi.

Men framtiden är inte riskfri för Kina. Ett handelskrig kan utlösa en global recession. Om Trump misslyckas med att få till stånd ett avtal med regeringen i Beijing kan han svara med att ge sig på valutan eller införa fler sanktioner. Kina kan fortfarande förgifta relationerna med omvärlden genom att dumpa export över den. Huruvida man kommer att inse att det är målchans beror på en man: Xi Jinping. Men att man fått det beror också mycket på en annan man: Donald Trump.

Översättning Björn Erik Rosin

Trump's tullpolitik kommer att leda till stagflation

Dominik A Leusder, *Jacobin magazine*, 3 april 2025.

Igår tillkännagav Donald Trump omfattande tullavgifter för USA:s samtliga handelspartners, med det uttryckliga syftet att ”befria” USA från orättvis handel. Dessa försök är inte bara förvirrade, utan kommer också att låsa in USA i en cykel av stagnation och inflation.

Trump's tillkännagivande är liktydigt med en dramatisk upptrappning av det handelskrig som inleddes under hans första presidentperiod. I ett tal inför en publik av bilarbetare vid en tilldragelse i Rosenträdgården i Vita huset avslöjade presidenten detaljerna i sin plan att ställa om USA:s relationer till sina handelspartners, och kallade sina tullar för en ”ekonomisk självständighetsförklaring”.

Han inledde sitt tal med något som liknade en feberdröm om att USA var ett offer. Han beklagade den ”ensidiga ekonomiska kapitulation” som hans företrädare i Ovala rummet hade gjort, han beskrev hur de ”plundrades, skövlades och våldtogs av både vänner och fiender”, som med hjälp av ”undervärderade valutor”, och genom att ”stjäla vår intellektuella egendom” och införa ”orättvisa regler och tekniska regler” ”blev rika på [USA:s] bekostnad”. Dessa handelshinder skulle rivas ner, vare sig de var tullbaserade eller inte. Denna satsning skulle ”förstärka den inhemska industriella basen” och samtidigt göra det möjligt för USA att betala av sin statsskuld och minska skatterna.

De historiska dokumenten visar förstås något annat, även om ekonomisk historia inte verkar vara Trump's starka sida. Vid ett tillfälle i sitt tal menade presidenten att USA var ”proportionellt rikast” mellan 1789 och 1913, då det fanns handelshinder, och att depressionen på 1930-talet inte skulle ha uppstått på samma sätt om Smooth-Hawleys ultraprotektionistiska tullagar hade behållits längre.

I allmänhet är ekonomihistoriker överens om att depressionen förvärrades av den katastrofala listan av tullar på mer än 20.000 varor. Och enligt bedömningar av investeringsrådgivningsbolaget Evercore ISI var "Liberation Days" vägda tullkvot strax under 30%, jämfört med Smooth-Hawleys 20%. Och detta i en ekonomi där importen är 14% av BNP, jämfört med 4,5% 1930.

Efter sin historiska utveckling visade presidenten en tabell med länder och motsvarande tullkvoter och gick igenom dem ett efter ett. De första reportagen från *Wall Street Journal* och *Bloomberg* pekade på att det skulle bli 10% avgift på all import. Det visade sig vara bara en del av bilden.

Dollarn sjönk kraftigt, och terminsmarknaden för aktier och ekonomikommentatorer chockades av avslöjandet att de flesta handelspartners skulle drabbas av "ömsesidigt rabatterade avgifter" baserade på effektiva tullkvoter som påstås ta med icke tullbaserade hinder som mervärdeskatter och valutamanipulering i beräkningen. Exempelvis sägs Vietnams tullkvot till USA vara 90%, på vilken USA ska införa en ömsesidigt (50%-igt) "rabatterad" kvot på 45%. Bland andra syndare finns EU (20%), Japan (24%) och Kina (34%).

Enligt texten i den motsvarande presidentordern ska dessa ömsesidiga avgifter läggas till de som redan finns, och ge en kvot på 54% för Kina. USA:s största handelspartners – de som drabbas mest ekonomiskt, Kanada och Mexiko – är undantagna från den ömsesidiga avgiften. Det verkar som om varor som är förenliga med det avtal mellan USA, Kanada och Mexiko som undertecknades under Trumps första presidentperiod inte omfattas av den ytterligare avgiften på 10%.

Samma sak gäller varor som redan omfattas av sektorsspecifika avgifter som bilar och stål. De 25%-iga tullarna på "utlandstillverkade" bilar ska införas vid midnatt på torsdag [3 april]. Även om dessa undantag är en lättnad, så är de en klen tröst för många på andra sidan gränsen, eftersom både Mexiko och Kanada redan står inför en framtidsutsikt av lågkonjunktur på grund av Trumps politik.

Även om det finns metoder för att beräkna icke tullbaserade hinder, så är de siffror som Trump visar upp av allt att döma påhittade. Det verkar som om det som påstås vara den tullkvot som, låt oss säga Vietnam, lägger på USA helt enkelt är den ungefärliga kvoten mellan USA:s underskott med Vietnam (123,5 miljarder dollar 2024) och värdet på Vietnams export till USA (142,4 miljarder dollar 2024). Det blir strax under 90%. Denna märkliga matematik förklarar en del av de bisarra tilläggen.

Det är osannolikt att Frankrikes lilla utomeuropeiska territorium Réunion, en ö i Indiska oceanen, är ansvarigt för att ha urholkat USA:s industriella bas. Den karga Heard-ön i Antarktis och McDonaldöarna, ett australiensiskt territorium, är bara befolkade av pingviner. Israel, som inte har några formella tullar för USA, förskonas inte från en ömsesidig avgift på 17%. Vissa har spekulerat att Trumpadministrationen använde ChatGPT för att komma fram till en metod för att beräkna lämpliga tullkvoter för att beskatta andra länder. Det är inte omöjligt att USA:s världshistoriska försök att ta kontroll över sitt öde improviserades fram av de tonåriga datorforskare som Elon Musk presenterade för regeringen.

Även om metodologin verkar vara en bluff, så är de ekonomiska konsekvenserna av de åtgärder som ska träda i kraft den 5 och 9 april för bas- respektive ömsesidiga avgifter mycket reella. Av allt att döma förbereder de en massiv stagflationschock, dvs. ökad inflation tillsammans med ett slag mot den ekonomiska verksamheten, både via högre importpriser och deras effekt på konsumtion och produktion i USA. Den amerikanska centralbankens slutliga svar skulle bara komplettera denna bild.

Trump hävdade att nya tullar ”i slutändan [kommer att] pressa ner priserna för konsumenterna”. Men de avgörande orden är ”i slutändan”. Allt talar för att de amerikanska hushållen, som redan kämpar med stora skulder och stigande levnadsomkostnader, kommer att få bära den omedelbara bördan. Genom att marknaden för konsumtionsvaror är integrerad i den globala handeln har den sedan länge pressat priserna för konsumenter som samtidigt har fått stå ut med hög inflation inom tjänstesektorer som utbildning och sjukvård och varor som inte kan handlas, som fastigheter och restaurangmat.

Om Trumpadministrationen fullbordar sin ”befrielse” så kommer denna prispress att upphöra. Som ett exempel: den totala tullbördan på Kina har fastställts till 54% (som vi nämnde ovan består den av de redan påförda 20% och den nya ”ömsesidiga” kvoten 34%). Det skulle höja priset på en genomsnittlig iPhone med upp till 220 dollar, och importpriset för Apple skulle bli 500 dollar.

Det är inte troligt att Apples försök att flytta en del av sin produktion till Indien kommer att hjälpa på kort sikt. Inte heller är det troligt att företag vars import påverkas av tullarna kommer att ta på sig det mesta av kostnaderna. Speciellt Apple verkar ha drabbats genom hela leveranskedjan. De hinder som tidigare har införts av Trump och Biden, var liktydigt med en försäljningsskatt som föll direkt på de amerikanska hushållen. Det pågående blixtnfallet med tullar utgör en enorm försäljningsskatt på arbetar- och medelklassen, till synes för att finansiera skattesänkningar för de rika.

Det kommer givetvis att tillämpas på alla elektriska konsumtionsvaror, som till mer än 90% produceras i Pärflodens delta i Kina eller slutmonteras i Vietnam, som också har drabbats hårt av tullavgifter. Samma sak gäller de elektroniska varor eller komponenter som produceras i Kina och inte redan omfattas av sektorsspecifika tullavgifter. Även de kommer att bli enormt mycket dyrare. Och det kommer också de flesta andra varor med leveranskedjor i Asien, som skor, kläder, möbler, etc. att bli. Och även om en del viktiga varor, som halvledare och läkemedel, för tillfället är undantagna, så är det oklart hur Trumps agerande är tänkt att förebåda en ny tid för USA industrier.

Det spekuleras om att dessa åtgärder kommer att bli kortlivade. Antingen kommer kongressen att upphäva dem, eller så kommer de att naggas i kanten av eftergifter. Trumps benägenhet att sluta avtal med länder är välkänd. Men det rimmar illa med allt som USA:s president har sagt om de ”utländska bedragare och asätare” som påstås ha plundrat USA.

Om något, så har Trumps ståndpunkt om handel varit konsekvent sedan 1980-talet, då Japans (och i mindre utsträckning Tysklands) överskott med USA stod i centrum för hans ilska. Han har varit konsekvent avseende sin (felaktiga) övertygelse att den bilaterala handeln avgör USA:s handelsbalans, och (vilket är lika fel) att bilaterala underskott är ”subventioner” till länder med överskott. Hans tro att tullavgifter är ett botemedel för ”orättvis” handel är missriktad.

Men dessa åtgärder är inte en maktlysten galnings fantasi. De har vuxit fram ur ett internt sammanhängande och konsekvent tänkande inom amerikanska politiska kretsar som åtminstone sträcker sig tillbaka till 1990-talet. Det borde mana till eftertanke för alla som tänker sig att avfärda Trumps aktioner som tanklösa.

Oavsett sina brister är hans agerande ett svar på en speciell, om än felaktig, tolkning av vad som är fel med världsordningen och den amerikanska ekonomins ställning i den. Oavsett hur svårt det kan verka efter gårdagens spektakel, så är det dags för den nuvarande administrationens kritiker att börja ta Trump på allvar.

Översättning: Göran Källqvist

Lästips

[Sanningens minut för Trump – nu meddelas tullsmocka](#) (*Aftonbladet* 2/4)

[Världens börser faller fritt efter "befrielsedagen"](#) (*Aftonbladet* 3/4)

[Totalförvirring i Vita huset – börser rasar efter dementi](#) (*Aftonbladet* 7/4)

[Trump drömmer om 60-talets USA fullt av fabriker](#) (*DN* 5/4)

[Länder redo att gå Trump till mötes – svarar inte med nya tullar](#) (*DN* 6/4)

[Börspaniken handlar inte om tullar – den handlar om Trump](#) (*DN* 7/4)

[Här är Trumps nya tullar – land för land](#) (*Expressen* 3/4)

[Donald Trumps tullar gör världen till en farligare plats](#) (*Expressen* 5/4)

[Guide: Det här vet vi om Trumps tullar](#) (*SVT* 6/4)

[Så kan Trumps tullar påverka svensk ekonomi – tre scenarier](#) (*SVT* 6/4)

[Globalt börsras: "Värsta på väldigt länge"](#) (*SVT* 6/4)